

چگونگی حمایت حقوقی از تولیدات کفش

◀ شیوا حکیم شفاپی و تقی امامی
(وکلا پایه یک دادگستری)

قسمت دوم

چندی پیش در قسمت اول این مقاله نحوه حمایت از کفش در چهارچوب حقوق مالکیت فکری بررسی و به حمایت از کفش از طریق علامت تجاری، اختراع و طرح صنعتی اشاره گردید. در قسمت دوم این مقاله به حمایت از کفش در قالب اسرار تجاری، نشانه جغرافیایی و کپی رایت پرداخته می‌شود. امید است تولیدکنندگان کفش علاوه بر آگاهی از حقوق مرتبط با محصولات خود، به جنبه‌های ابتکاری و خلاقیت محصول تولیدی خود به عنوان عامل موثری در افزایش شهرت و موفقیت خود در بازار توجه نمایند.

یک اختراع قابلیت ثبت و حمایت را نداشته باشند ولی دارای ارزش تجاری باشند. ازین رو دارندگان این قبیل اطلاعات سعی می‌کنند که آن را به عنوان اسرار تجاری حفظ و نگهداری نمایند. اسرار تجاری در ایران در محیط الکترونیکی و در جریان مبادلات و داد و ستدها یا الکترونیک مورد حمایت می‌باشند و کسب غیر قانونی اسرار تجاری یا افشای آن برای اشخاص ثالث در این محیط جرم محسوب می‌گردد.

این قبیل اطلاعات در صورتی واجد خصیصه سر تجاری هستند که به طور مستقل دارای ارزش تجاری بوده، در دسترس عموم قرار نداشته و برای حفظ و عدم افشای آن تلاش‌های معقولانه‌ای نیز انجام شده باشد. نمونه بارز اسرار تجاری، فرمول کوکاکولا است که تاکنون افشاء نشده و به صورت سر تجاری نگهداری می‌گردد.

یک تولیدکننده کفش نیز در صورتی که روش یا تکنیک ویژه

الف: اسرار تجاری (Trade Secret)

شنیده ایم که گفته می‌شود شخصی فوت و فن کوزه گری را برای خود حفظ کرده است و اجازه نمی‌دهد دیگران از آن اطلاع یابند! به نظر می‌رسد این اشاره‌ای مستقیم به همان موضوع اسرار تجاری دارد که در بسیاری از رقابت‌های تجاری به کار گرفته می‌شود.

موضوع اسرار تجاری باعث می‌شود یک تاجر موفق با تکیه بر قدرت خلاقیت و تفکر، راه‌هایی برای موفقیت کسب و کار خود بدست آورد و از این طریق نسبت به رقبای خود پیشی بگیرد. از جمله این اسرار استفاده از روش‌ها و تکنیک‌ها، فرمول‌ها اطلاعات، الگوها، ابزارها و فرایندها، روش‌های انجام تجارت و داد و ستد، اطلاعات مالی، فهرست مشتریان، طرح‌های تجاری و امثال اینها می‌باشند. به عنوان مثال اطلاعات، فرمول‌ها و روش‌های ساخت یک محصول که جنبه ابتکاری دارند، گاهی ممکن است به عنوان

یا، اطلاعات مهم و ارزشمند، الگوهایی در زمینه ساخت کفش در صورتی که به عنوان اختراع یا طرح صنعتی قابل حمایت نباشد یا امثال آن که حفظ و عدم افشاء آن به منظور رقابت با سایر رقباء ارزشمند و مهم باشد، می تواند از حمایت های آن در محیط الکترونیکی برخوردار گردد.

ب: نشانه های جغرافیایی (Geographical Indication)

نشانه جغرافیایی نشانه ای است که مبدا کالایی را به قلمرو، منطقه یا ناحیه ای از کشور منتسب می سازد مشروط بر اینکه کیفیت و مرغوبیت، شهرت یا سایر خصوصیات کالا اساساً قابل انتساب به مبدأ جغرافیایی آن باشد. از آن جمله می توان به پنیر لیقوان، فرش کاشان، عسل سیلان، زعفران قائن و کفش تبریز اشاره نمود. ازین رو تولیدکنندگان کفش فعال در منطقه ای خاص مثلاً تولیدکنندگان کفش تبریز می توانند محصولات خود را تحت عنوان نشانه جغرافیایی در مرجع ثبت در سطح داخلی و تحت معاهده بین المللی لیسبون در سطح بین المللی به ثبت برسانند.

نشانه های جغرافیایی از آن جهت دارای اهمیت هستند که کالاهای تولید شده در منطقه ای خاص به دلیل وجود آب و هوای مخصوص (مثلاً لبنیات خوش طعم، پنیر لیقوان) یا میوه های مرغوب منطقه ای خاص (زیتون رودبار) که به دلیل رویش علف زارها و چراگاه های ویژه یا آب و هوای مناسب بوجود می آیند، نیروی انسانی ماهر (مثلاً مردم منطقه ای خاص که ممکن است سینه به سینه تجربه هایی منحصر به فرد در ساخت و تولید محصولی داشته باشند) فرش کاشان یا گز اصفهان) و سایر عوامل دیگر، در طول زمان، از کیفیتی ویژه برخوردار شده و شهرت به سزایی را به خود اختصاص داده اند که این موضوع باعث رونق تجاری فعالین آن کسب و کار در آن منطقه می گردد.

در صورت وجود شرایط، تنها افراد یا گروه های فعال در منطقه مربوطه می توانند از نام آن منطقه (به عنوان شهرت) در محصول خود استفاده نمایند. به عنوان مثال فقط تولیدکنندگانی که در منطقه تبریز فعالیت دارند حق استفاده از نام کفش تبریز را بر روی محصولات خود دارند؛ و سایر تولیدکنندگان که در جایی دیگر به تولید مشغول هستند ولی به غلط از نام منطقه ای دیگر به عنوان محل ساخت و تولید نام می برند و از این جهت هم مصرف کننده را گمراه می کنند و هم به شهرت واقعی تولیدکنندگان آن منطقه خدشه وارد می کنند، مطابق "قانون ثبت و حمایت از نشان های جغرافیایی" مرتکب جرم شده و علاوه بر جبران خسارت به جزای نقدی از ده میلیون ریال تا پنجاه میلیون ریال یا حبس از نود و یک روز تا شش ماه و یا هر دو مجازات محکوم می شوند.

ج: کپی رایت (Copyright)

قالب دیگری که کفش می تواند در چهارچوب آن مورد حمایت قرار گیرد قالب کپی رایت می باشد. مطابق بند ۹ ماده ۲ قانون حمایت حقوق مولفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ یکی از آثاری که مورد حمایت این قانون قرار می گیرد اثر ابتکاری مربوط به هنرهای دستی یا صنعتی می باشد. کفش نیز به عنوان هنر دستی و صنعتی به ویژه در صورتی که جنبه صنایع دستی داشته باشد مانند گیوه و امثال آن می تواند تحت حمایت کپی رایت واقع گردد. حقوق مادی و معنوی این گونه آثار به مدت عمر پدیدآورنده به علاوه سی سال پس از فوت وی برای او و وراثت قانونی وی برقرار است. حقوق مادی شامل حق انحصاری نشر و پخش و عرضه و حق بهره برداری های مادی و حقوق معنوی شامل حق استفاده از نام و عنوان خود می باشد.

مطابق قانون اثر اصیل و ابتکاری به محض ایجاد تحت حمایت قانون قرار می گیرد ولی در جهت ثبت آن به نام پدیدآورنده نیز امکانات و مقرراتی در قانون وضع شده است که پدیدآورنده می تواند با مراجعه به مرجع ثبت اثر ابتکاری خود را به ثبت برساند.

نقض کپی رایت مطابق قانون جرم تلقی شده و حبس و پرداخت جزای نقدی را به همراه دارد.

تشخیص به موقع ضرورت و جهت چرخش از وظایف اصلی راهبران در سازمان یعنی نهاد هیات مدیره و مدیر عامل است.

